

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI SAKON TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA**Pääasiallinen sisältö**

Ehdotuksella muutettaisiin sakon täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (789/2002) 11 §:ää, jossa säädetään sakon muuntorangaistusmenettelyyn haastamiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Pykälän 1 momentin mukaan haastamisen yhteydessä maksuvelvolliselle on ilmoitettava muun muassa asian perintätunnus. Perintätunnus korvattaisiin ilmaisulla saatavan maksamiseksi tarvittavat viitetiedot. Vastaava muutos tehtäisiin asetuksen 7 ja 23 §:ään.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 27 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sakon maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavista tiedoista, kun maksuvelvollinen haastetaan sakon muuntorangaistusmenettelyyn. Lain 11 §:n mukaan maksutilaisuutta varattaessa sekä maksu-kehotusta annettaessa maksuvelvolliselle on annettava tilisiirtolomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla saatavan maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavat tiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Lain 12 §:n 3 momentin mukaan maksujen tallettamisesta ja tilittämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuudet perustuvat kyseisiin säännöksiin.

Sakon muuntorangaistusasioiden käsittelyssä on havaittu tarve täsmentää sakon täytäntöönpanosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa sakon maksamisesta ja maksusuorituksen kohdentumisesta säädettyä jäljempänä kuvatulla tavalla.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu yhteistyössä Oikeusrekisterikeskuksen kanssa.

Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella keväällä 2023.

Asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset**3.1 Nykytilan kuvaus ja arviointi**

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 3 luvussa säädetään sakon muuntorangaistuksen määräämismenettelystä. Lain 25-27 §:ssä säädetään maksuvelvollisen haastamisesta muuntorangaistusmenettelyyn.

Lain 27 §:n mukaan maksuvelvolliselle on haastettaessa ilmoitettava mahdollisuudesta maksamalla suorittaa se sakko, josta hänet haastetaan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Hänelle on tilisiirtolomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla annettava sakon maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavat tiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Sakon täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n 1 momentin mukaan maksuvelvolliselle on muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastamisen yhteydessä annettava maksamista varten tiedot saatavan määränneestä viranomaisesta, saatavan perustana olevasta ratkaisusta, maksamatta olevasta määrästä, perintätunnuksesta ja maksun vastaan ottavan viranomaisen tiliyhteydestä.

Tuomioistuimen tuomitessa sakkorangaistuksen ja antaessa tuomitulle tiedot sakon maksamista varten muodostuu asialle perintätunnus. Yhden perintätunnuksen sisälle voi kuulua paitsi muuntokelpoisia sakkoja myös muuntokelvottomia saatavia kuten rikosuhrimaksu.

Sen sijaan sakon täytäntöönpanovaiheessa Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmässä muodostuu muunnettavissa oleville sakoille ja uhkasakoille erillinen viitenumero, joka haastamista varten poliisin tietojärjestelmässä muodostuu kuulutustunnukseksi. Nämä viitetiedot liitetään automaattisesti muuntorangaistusmenettelyssä haastamisasiakirjoihin. Vakiintuneesti näiden viitetietojen on katsottu vastaavan asetuksessa tarkoitettua perintätunnusta. Haastamisasiakirjoihin ei liitetä tuomioistuimen ratkaisun yhteydessä muodostuvaa perintätunnusta.

Käytännössä on syntynyt epäselvyyttä siitä, voidaanko muuntorangaistus määrätä, jos haastamisasiakirjoissa ei näy tuomioistuimen ratkaisun yhteydessä muodostuvaa perintätunnusta. Tuomioistuimet ovat yksittäisissä asioissa palauttaneet muuntorangaistusasian Oikeusrekisterikeskukselle sen vuoksi, että perintätunnus puuttuu haastamisasiakirjoista. Näin on menetelty siitä huolimatta, että asiakirjoissa on ollut Oikeusrekisterikeskuksen viitetiedot saatavan maksamista ja maksujen kohdentamista varten. Tämän johdosta maksuvelvollinen on täytynyt haastaa uudelleen muuntorangaistusmenettelyyn, mikä aiheuttaa lisätyötä kaikille menettelyyn osallistuville viranomaisille.

Edellä todetun perusteella on epäselvää, kuinka asetuksessa mainittua käsitettä perintätunnus tulisi tulkita. Säännöstä on mahdollista tulkita siten, että perintätunnuksella tarkoitetaan yleisesti maksujen kohdentamista varten muodostuvia viitetietoja, mutta myös siten, että sillä tarkoitetaan nimenomaisesti tuomitsemisen yhteydessä muodostuvaa perintätunnusta. Säännöksen sanamuotoa olisi perusteltua täsmentää tältä osin.

Käsitettä perintätunnus käytetään myös asetuksen 7 ja 23 §:ssä. Näihin säännöksiin olisi tehtävä 11 §:ää vastaavat täsmennykset.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Sakon täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi. Säännöksessä käytetty käsite perintätunnus muutettaisiin yleisempään muotoon sakon maksamiseksi tarvittavat viitetiedot.

Muutoksella poistettaisiin voimassa olevassa säännöksessä oleva tulkinnanvaraisuus siitä, mitä saatavan maksamista ja maksun kohdentamista koskevia tietoja haastamisasiakirjoihin tulee liittää. Ehdotetun muutoksen jälkeen Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmästä automaattisesti haastamisasiakirjoihin liittyvien viitetietojen tulisi näkyä asiakirjoissa. Kyse olisi siten nimenomaan sakon tai uhkasakon täytäntöönpanovaiheessa Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmässä muodostuvista viitetiedoista. Näiden viitetietojen avulla maksuvelvollisella olisi riittävät tiedot maksamista ja maksun kohdentamista varten.

Tuomioistuimen ratkaisun yhteydessä muodostuvaa perintätunnusta ei tarvitsisi liittää haastamisasiakirjoihin.

Vastaavat kielelliset muutokset tehtäisiin myös asetuksen 7 §:n 1 momenttiin ja 23 §:n 2 momenttiin.

4 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetulla muutoksella poistettaisiin tulkinnanvaraisuus siitä, mitkä tiedot haastamisasiakirjoihin täytyy liittää sakon maksamista ja maksun kohdentamista varten. Näin välttyttäisiin asian palauttamisesta uudelleen haastettavaksi tilanteissa, joissa maksettava sakko tai uhkasakko on yksilöity Oikeusrekisterikeskuksen viitetiedoilla.

Muutos ei vaikuttaisi maksuvelvollisen asemaan, koska hänelle tulisi edelleen antaa yksilöidyt viitetiedot muunnettavan sakon tai uhkasakon maksamista varten.

5 Lausuntopalaute

Oikeusrekisterikeskus, Syyttäjälaitos ja Poliisihallitus kannattivat ehdotettuja muutoksia lausunnoissaan. Ulosottolaitos totesi, ettei muutoksilla ole vaikutusta ulosoton toimintaan. Tuomioistuinvirasto ilmoitti, ettei se anna asiassa lausuntoa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

7 §. Maksuvelvolliselle annettavat tiedot.

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että käsite perintätunnus korvattaisiin käsitteellä saatavan maksamiseksi tarvittavat viitetiedot. Näin momentti vastaisi kielellisesti 11 §:n 1 momenttia.

11 §. Haastamiseen liittyvät toimenpiteet.

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että käsite perintätunnus korvattaisiin käsitteellä saatavan maksamiseksi tarvittavat viitetiedot. Muutos tarkoittaisi sitä, ettei haastamisasiakirjoissa tarvitsisi olla perintätunnusta, vaan riittäisi, että siinä on sellaiset viitetiedot, joiden perusteella maksuvelvollinen voi maksaa juuri muunnettavana olevan sakon tai uhkasakon.

23 §. Maksujen tallettaminen ja tilittäminen.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että käsite perintätunnus korvattaisiin käsitteellä saatavan maksamiseksi tarvittavat viitetiedot. Näin momentti vastaisi kielellisesti 11 §:n 1 momenttia.

7 Voimaantulo

Ehdotetut muutokset tulisivat voimaan 19.6.2023.

8 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen sakon täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.